

ПРИЧИНИ ВИЯВЛЕННЯ ТА НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ БАНКІВСЬКИХ РИЗИКІВ У КОМЕРЦІЙНОМУ БАНКУ

Нема Аліна

*Міжрегіональна Академія управління персоналом
Хмельницький інститут імені Митрополита Київського і Всієї України,
Предстоятеля Української Православної Церкви Блаженнішого Володимира*

Перед комерційним банком постають серйозні труднощі в справі управління банківським ризиком. Контроль із боку уряду, тиск внутрішніх і зовнішніх обставин політичного характеру, труднощі виробництва, фінансові обмеження, збої ринку, зриви виробничих графіків і планів, часті ситуації нестабільності в сфері бізнесу й виробництва підривають фінансове становище позичальників. Більше того, фінансова інформація часто є ненадійною, правова структура часто не сприяє виконанню зобов'язань по погашенню боргу.

Управління операціями, які здійснює комерційний банк фактично є менеджментом ризиків, пов'язаних з банківським портфелем, з набором активів, які забезпечують банку прибуток від своєї діяльності.

Існують загальні причини виникнення банківських ризиків і тенденції зміни їхнього рівня. У всіх випадках ризик повинен бути визначений й обмірюваний [3, с.236].

У структурі активів банку можна виділити елементи з різним рівнем ліквідності. У цьому аспекті важливим напрямком оцінки й оптимізації структури активів банку є управління високоліквідними активами.

Отже, формування високоліквідних дохідних активів банку має на меті забезпечення достатньої його ліквідності без значного зменшення прибуткової бази. Одночасно із цим доходи від високоліквідних активів не можуть забезпечити прибуткову діяльність банку внаслідок перевищення ціни платних ресурсів над рівнем прибутковості даних активів. Саме тому комерційний банк не може жити без надання кредитів, дістаючи основний прибуток за рахунок їхньої видачі. І чим більше сума виданих кредитів, тим більше можливий прибуток банку. Однак, якщо сума виданих кредитів буде перевищувати суму зобов'язань, стає очевидно, що така діяльність стає занадто ризикованою, його ліквідність може перебувати під загрозою.

Одним із класичних способів мінімізації банківських ризиків, який використовується на сьогодні є внесення позичальником застави. Однак такий шлях не гарантує успіх.

Однією з причин цього є виникаючий між позикою й заставою. Основна складність при визначенні реальної вартості застави полягає в тому, що ринкова ціна є плаваючою величиною й залежить від фази економічного циклу. Так, наприклад, можна побачити ситуацію в США, де здійснився «обвал» на ринку нерухомості. Велика кількість банків понесла втрати.

Ще однією досить значною проблемою є завдання по визначенню строку, на який доцільно надавати кредит. Даний період повинен бути співставним з

цільовим використанням кредитних коштів, а також обраний так, щоб ціна застави на момент погашення кредиту не була занадто низькою, у протилежному випадку ризик неповернення кредиту різко зростає.

Проблема визначення оптимального строку кредитування особливо загострюється в умовах високої інфляції, тому що сильний незапланований ріст цін може повністю «з'їсти» відсоток за кредит, що рівносильно фінансовим втратам банку. На сьогодні склалася подібна ситуація, яка призвела до того, що банкам довелося значно підвищити вартість гривневих кредитів.

Досить важливою проблемою в діяльності банку є завищення вартості застави. Дане є «привабливим» з однієї сторони – дає можливість надати більший кредитний ресурс, тим самим отримати більший дохід, проте тим самим підвищує ризик неповернення позики в повному обсязі. Іншими словами кажучи, при настанні несприятливих умов, погіршенні фінансового стану позичальника та неспроможності виконувати зобов'язання, банк не зможе покрити кредит в повному обсязі за рахунок реалізації заставного майна.

Особливою є проблема не досить досконалого аналізу галузі, що кредитується та поверхневий фінансовий аналіз позичальників. Даний фактор сильно пов'язаний із значною довірою банку до позичальника. Особливо, якщо клієнт звертається до банку не вперше. Тому постає ще одна досить актуальна проблема – надмірне надання позикових коштів одному позичальнику. Це може бути досить важливим фактором у виникненні кредитного ризику в силу погіршення фінансового стану позичальника, що в свою чергу може призвести до його неплатоспроможності [4, с.168].

Отже, регулювання банківських ризиків є об'єктивною необхідністю, засадою забезпечення стабільності банківської системи.

Тому важливим є виявлення резервів подальшого вдосконалення захисту від банківських ризиків. Такими резервами є спільні дії усіх працівників банку.

Першочерговою задачею банку є удосконалення внутрішніх процедур взаємодії структурних підрозділів щодо попередження банківського ризику, його правильного визначення та управління.

Досить важливим в діяльності банку є встановлення співробітництва з іншими банками, що дозволить отримувати важливі відомості про позичальників. Банки, інвестиційні й фінансові компанії можуть надати матеріал про розміри депозитів, непогашеної заборгованості, своєчасності та повноті виконання своїх кредитних зобов'язань і т.д.

За кордоном збором інформації про клієнтів займаються спеціалізовані кредитні агентства. Комерційні банки можуть звернутися до них й одержати в них звіт про фінансове становище підприємства або фізичної особи (у випадку персональної позички), який містить відомості про історію компанії, її операціях, ринках продукції, філіях, регулярності оплати рахунків, розмірах заборгованості й т.д.

Створення таких спеціалізованих кредитних агентств дозволило б досить значно знизити появу негативних моментів в діяльності банку, тим самим зменшити його ризики.

Дане також можна досягти за допомогою створення централізованої бази даних фінансової звітності клієнтів та контрагентів Банку.

Встановлення лімітів індивідуального ризику повинно здійснюватись на основі аналізу фінансового стану позичальника, кредитного проекту, забезпечення,

структури угоди, репутації позичальника, юридичної експертизи наданих документів.

Отже, аналіз кредитоспроможності відіграє першочергову роль в лімітуванні, а значить і в мінімізації ризиків. Проте існує чимало проблем при оцінці кредитоспроможності. Це питання можливо вирішити шляхом оптимізації процедур фінансового аналізу позичальників.

При аналізі позичальника на кредитоспроможність на мою думку необхідно звернути увагу на не фінансову інформацію, фінансову інформацію, цільове використання кредитних коштів.

Дещо «специфічною» є оцінка кредитоспроможності позичальників-фізичних осіб. При аналізі можливості надання кредиту фізичним особам необхідно звертати увагу не тільки на джерела доходів. Так само як і при аналізі юридичних осіб необхідно аналізувати не фінансову інформацію – загальний стаж роботи та стаж роботи на останньому робочому місці, наявність власних активів, ділова та особиста репутація тощо, кредитна історія. В сучасних умовах працевлаштування основна частка позичальників або офіційно не працює взагалі або ж офіційно отримують мінімальну заробітну плату. Тому, в даному випадку банк несе підвищений ризик при кредитуванні фізичних осіб[5, с.168].

Отже, вдосконалення методики оцінки кредитоспроможності позичальників є досить важливою для банку в процесі мінімізації кредитних ризиків.

1. Вісник НБУ.-1999.-№4. К.Раєвський, Т.Раєвська. „Методичні рекомендації щодо економічного аналізу діяльності комерційного банку”
2. Головач А.В., Захожай В.Б., Базидевич К.С.-К.:МАУП,1999.
3. Мороз А.М., Савлук М.І. та інші. Банківські операції- К., КНЕУ, 2006 р
4. Сахно В.К., Юрчук О.В. Банківські операції: порядок здійснення, класифікація та нормативне забезпечення – К.,”А.С.К.”, 2004 р.
5. Соколова О.В. Фінанси, гроші, кредит – М., Юрист, 2000 р.
6. Юхименко В.О. Банківська справа: Навчальний посібник – К.,КНЕУ, 2005р.

REASONS OF EXPOSURE AND DIRECTIONS OF IMPROVEMENT OF BANK RISKS ARE IN A COMMERCIAL BANK

Alina Nema

Khmelnytskyi institute of Interregional Academy of management of the personnel

This article lights up principal reasons of exposure of bank risks and distinguishes basic directions and ways of their diminishing